

Studietur med Netværket for Snoezelen i Danmark til Tyskland.

Af Dorthe Møller Johnsen

Formidlingskonsulent i VISS.dk og sekretær i bestyrelsen for Netværket for Snoezelen i Danmark

Netværket for Snoezelen i Danmark, var d. 26. – 27. marts 2009 vært for en studietur til Tyskland. Målet var sammen at få ny inspiration til hvordan man kan arbejde med Snoezelen og give stof til diskussioner om Snoezelen. Et andet mål med turen var at lave et arrangement, hvor medlemmerne havde mulighed for at lære hinanden at kende og udveksle erfaringer. På turen skulle vi besøge to steder hvor man arbejder med Snoezelen og høre et foredrag med en af Tysklands førende Snoezelen-eksperter, Martina Dennerlein.

Bussen afgik fra Københavnsområdet meget tidligt torsdag morgen og samlede senere deltagerne fra Jylland op i Kolding. Der var i alt 38 personer med på turen. Dejligt med stor opbakning!

Snoezelen som genoptræning

Vores første besøg lå i byen Bad Lippspringe, der ligger vest for Hannover. Her skulle vi besøge et stort pleje- og behandlingscenter. Der har de en genoptræningsafdeling for senhjerneskadede, hvor man bruger Snoezelen i stort omfang, som vi var rundt og se.

På dette pleje- og behandlingscenter får patienten intensive Snoezelenterapi – flere seancer om dagen, og gerne om aftenen også, hvis det var det patienterne havde brug for, i stedet for fx smertestillende medicin eller sovemedicin. Selv om behandlingen er dyr, kan den i det lange løb sagtens betale sig, da patienterne efter 2 års genoptræning er betydeligt mere selvhjulpne, end efter traditionel genoptræning.

På centeret arbejder man med en metode kaldet *Den reformerede Snoezelen – koncept Dennerlein*, udviklet af Martina Dennerlein.

Det er en metode der arbejder biografisk og miljøterapeutisk og som tænker det hele menneske ind i behandlingen – krop, sjæl og intellekt!

Martina Dennerlein viste os selv rundt på Snoezelenafdelingen og fortalte om behandlingen: Inden behandlingen startes op går patienten gennem en afklarende fase, hvor diagnose, behov og biografiske data udredes, for at man kan give patienten lige netop den Snoezelterapi, som han har brug for.

Snoezelrummene

På centeret så vi 3 Snoezelrum. Karakteristisk for dem var, at de alle var holdt i hvidt. Det fortalte Martina var et helt bevidst valg, da det er vigtigt for patienterne ikke at blive forstyrret af unødige sanseindtryk og samtidig er det muligt at give farve-lysterapi på en neutral baggrund.

I det første rum hang den traditionelle hvide hænge-liggestol. Fordelen ved den er at den er hængt op i et punkt, og man derfor frit kan bevæge den i alle retninger, gynges og snurre den rundt, alt efter behov. Gynges bevægelser i forskellige retninger har forskellige sanseintegrerende funktioner. Her hang også en spejlkugle, som kan dreje i begge retninger. Det har nemlig betydning for, hvilken hjernehalvdel man stimulerer, alt efter hvilken vej lyspletterne fra spejlkuglen bevæger sig, forklarede Martina. Efter samme princip var det også muligt at bestemme bevægelsesretning på den

projektion med skyer, der var på væggen. For både projektion og spejlkugle gjaldt det, at man også kunne styre hastigheden på bevægelsen, alt efter behov. Rummet havde også boblerør.

I det andet rum befandt sig et badekar, med indbygget LEDlys rundt i kanten og højtalere, så man i badekarret har mulighed for at give farve-lys terapi i badet, samt give taktil stimuli gennem musikkens vibrationer i vandet. I rummet var der også en seng hvor der lå fiberoptikstrengene. Dem brugte de til at stimulere hjernen med. Holder man fiberoptikstrengene tæt op til venstre øje, stimuleres højre hjerne halvdel, ved højre øje stimuleres venstre hjernehalvdel, og holder man fiberoptikken på tværs af øjnene stimuleres forbindelsen mellem hjernehalvdelene, fortalte Martina.

I det tredje rum havde de en musikvandseng – også til stimulering gennem vibration. I dette rum havde de også et såkaldt stjernetæppe i hvidt med LEDlys i, som mange patienter var glade for. Martina advarede meget imod at bruge de tilsvarende sorte stjernetæpper, da mange patienter, efter at have set på dem et stykke tid, begynder at opleve pletterne som svævende, hvilket ikke er gavnligt for sanseintegrationen. Også her havde de fiberlysstrengene samt en massagestol.

I Snoezelcenteret havde de desuden nogle trænings-dagligstuer og træningskøkkener, som patienterne kunne træne dagligdags aktiviteter i. Ideen er, at patienten, for at kunne komme hjem og fungere i sit eget hjem, skal kunne genoptræne funktioner i hjemlige omgivelser.

Den reformerede Snoezelen - koncept Dennerlein

Efter en hyggelig middag på kurhotellet, holdt Martina Dennerlein et foredrag om Snoezelen for os. Klokkeren var ved at være 9 om aftenen, og flere havde været meget tidligt oppe, så mange var ved at være godt trætte, men vi var også ivrige efter at høre mere om hvordan man arbejder efter Martinas principper.

Under foredraget med Martina Dennerlein blev det klart, at der i Tyskland er forskellige retninger indenfor Snoezelen. Martinas tilgang tager skarpt afstand til det oprindelige hollandske koncept, der hylder sanseoplevelsen, det frie valg og det kravfrie rum. Den klassiske Snoezelen er ofte karakteriseret ved mange sanseindtryk og valgmuligheder. Den reformerede Snoezelen ser store risici ved denne tilgang, da brugeren risikerer at blive overstimuleret eller forkert stimuleret, hvis han selv doserer stimuli forkert, eller hvis hjælperen ikke ved nok om, hvordan sanserne påvirkes, og hvad brugeren kan tåle. Det er for risikabelt at lade brugeren vælge selv. De forkerte påvirkninger, mener hun, kan give langvarige skader. Rummene skal, som sagt, ifølge *Den reformerede Snoezelen* være hvide og neutrale, så man kan give en meget struktureret og bevidst sansepåvirkning med bl.a. lys- og farveterapi og ud fra viden om brugerens liv og hans forudsætninger.

Det var et meget spændende foredrag, selv om nogle af os, som arbejder mere efter det oprindelige koncept, nok syntes der blev taget lige lovligt meget afstand til den Klassiske Snoezelen. Den reformerede Snoezelen tager miljøet fra den klassiske Snoezelen og bruger den i en terapeutisk sammenhæng. Hvor man traditionelt bruger Snoezelmiljøet *sansestimulerende* bliver det i Den reformerede Snoezelen i høj grad brugt med et *sanseintegrerende* mål.

Krop, sjæl og intellekt

Der er ingen tvivl om at Snoezelenmiljøet er en meget oplagt ramme til rehabilitering og terapi og at man kan nå langt med intensiv brug af Snoezelen. Tanken om at indtænke det hele menneske ifht. Snoezelen er også rigtig interessant: kroppen, sjælen og intellektet. Det gælder for det første ved

planlægning af Snoezelenseancen, hvor den enkeltes biografi og sygehistorie, hvilke perceptuelle karakteristika han har, samt symptomer og personlige præferencer tages i betragtning. For det andet kan man også forholde sig til det hele menneske ved at stimulere det kropsligt (fx taktilt og balancemæssigt) gennem berøring og bevægelse, sjæleligt (fx sanseligt og emotionelt) gennem stemninger og samvær, og intellektuelt gennem opgaver. I forlængelse heraf er det vigtigt at vide hvad man udsætter brugeren for og hvordan det påvirker netop ham og hvad han har brug for.

Snoezelen på tværs

Næste morgen tog vi på besøg i et Snoezelencenter i Osnabrück, tilknyttet *Die Heilpädagogische Hilfe Osnabrück*. Dette Snoezelencenter er et traditionelt Snoezelenhus, ca. 15 – 20 år gammelt, som bruges på traditionel vis. Her viste Helmut Wrede rundt og Martina var også med til at svare på spørgsmål.

Helmut er formand for det tyske Snoezelenforbund, samtidig er han medlem af ISNA, der er et internationalt Snoezelennetværk, med Krista Mertens og Ad Verheul som grundlæggere og ledere. Helmut samarbejder ligeledes med Martina Dennerlein og hendes tilgang. Hans mål er at binde de forskellige tilgange til Snoezelen sammen.

Snoezelencenteret i Osnabrück er, som flere af Snoezelhusene i Danmark, åben for leje for folk udefra, både med og uden specielle behov. Til Snoezelencenteret var der også en rigtig dejlig sans og oplevelseshave.

Efter besøget gik det hjemad igen. Undervejs havde vi en præsentationsrunde i bussen hvor alle stillede sig op og fortalte om deres relationer til Snoezelen. Rigtig spændende og informativt!

Til sidst en rigtig stor tak til:

Marian Fyrkilde, formand for netværket for Snoezelen i DK og rejseleder

Søren Ibsen, Aktiv Sport, rejsekoordinator i DK og tolk

Jochen Nicolai, Sport-Thieme, rejsekoordinator og kontaktperson i Tyskland og tolk

Ejvind Jacobsen, buschauffør og hyggelig deltager

Og ikke mindst alle deltagerne, med godt humør og diskussionslyst, der gjorde turen til en succes.

Næste tur med *Snoezelen Rejser.dk* vil inkludere en ekstra overnatning – det lover vi!